

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по банківській системі України станом на 01.01.2012 р. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом IV кварталу 2011 року НБУ відкликав ліцензію на здійснення банківських операцій в ПАТ «КБ «СОЦКОМБАНК». Як наслідок, станом на 01.01.2012 р. ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій мали 176 банків. На кінець IV кварталу 21 установа перебуває на стадії ліквідації, а в одному банку (ПАТ «Інпромбанк») продовжує діяти тимчасова адміністрація.

Протягом 2011 року відбулись незначні структурні зрушення в розподілі активів банківської системи України за групами банків згідно класифікації НБУ, що пов'язано зі змінами розмірів активів окремих банків. Аналітичний департамент НРА «Рюрік» констатує зменшення частки активів банків 2-ї групи на 3,3 п.п. (до 14,8%), та збільшення частки активів банків 1-ї, 3-ї та 4-ї груп на 0,2 п.п. (до 66,9%), на 1,4 п.п. (до 7,8%) та на 1,7 п.п. (до 10,5%) відповідно.

Активи банківської системи в IV кварталі 2011 р. продовжили своє зростання, і за результатами 2011 року їх розмір збільшився на 11,9% та дорівнював 1 054,3 млрд. грн. В IV кварталі розміри торгових цінних паперів та цінних паперів в портфелях банків на продаж збільшились на 13,3% (1,3 млрд. грн.) та на 6,9% (4,1 млрд. грн.). Балансова вартість кредитного портфелю (за вирахуванням сформованих під них резервів) протягом року збільшилась лише на 9,0% до 666,1 млрд. грн. В результаті частка кредитів у сукупних активах протягом 2011 року знизилась на 1,7 п.п. до 63,2%. Велика частка активів банківської системи продовжує знаходитись в грошових коштах (13,4% станом на 01.01.2012 р.). Аналітичний департамент НРА «Рюрік» вважає, що банківська система України продовжує характеризуватись низькою активністю кредитних операцій.

На початку IV кварталу 2011 року було поставлено крапку в питанні стосовно видачі споживчих кредитів в іноземній валюті. Так, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг» №3795-VI від 22.09.2011 р. забороняє надання (отримання) споживчих кредитів в іноземній валюті на території України. Заборона видачі споживчих кредитів в іноземній валюті унеможливить виникнення в майбутньому ситуації з масовим погіршенням кредитоспроможності позичальників в результаті девальвації гривні. Детальний коментар НРА «Рюрік» до даного Закону знаходиться в вільному доступі на офіційному сайті Агентства¹.

Залишки коштів фізичних осіб на рахунках у банках України протягом 2011 року збільшилися на 13,1%, що говорить про поступове відновлення довіри населення до банків. Однак, досить високою залишається частка депозитів на вимогу (36,0%) та депозитів на термін до 1-го року (31,0%). Переважання короткострокових депозитів, разом з можливістю довгострокового зняття вкладником коштів, робить ресурсну базу, яка сформована за рахунок залучених коштів, нестабільною та стримує видачу банками довгострокових кредитів для розвитку економіки України.

За результатами IV кварталу 2011 року продовжилось зростання розміру власного капіталу банківської системи України за рахунок збільшення статутного капіталу окремими банками. Сукупний обсяг власного капіталу банків залишається меншим за статутний капітал, що

пояснюється значною збитковістю банків за підсумками 2009 – 2011 рр. В цілому, за 2011 рік розмір власного капіталу зріс на 12,9% (17,7 млрд. грн.) і дорівнював 155,5 млрд. грн. станом на 01.01.2012 р.

Протягом IV кварталу 2011 р. 36 банків збільшили статутний капітал на загальну суму 4 515,8 млн. грн.: з 1-ї групи – 3 банки на суму 2 492,4 млн. грн. (55,2% від загальної величини, на яку збільшили статутний капітал банки України), з 2-ї групи – 2 банки на 732,2 млн. грн. (16,2%), з 3-ї групи – 3 банки на 213,0 млн. грн. (4,7%) та з 4-ї групи – 28 банків на 1 078,2 млн. грн. (23,9%). Нарощення статутного капіталу банками перших 3-х груп здійснено з метою розширення масштабів діяльності. Банки 4-ї групи здебільшого нарощували статутний капітал з метою виконання вимог щодо його мінімального розміру (120 млн. грн.). Поряд із збільшенням статутного капіталу відбулось нарощення регулятивного капіталу, так станом на 01.01.2012 р. в цілому по системі він дорівнював 178,5 млрд. грн.

Станом на 01.01.2012 р. 54 банки із 175, які подають звітність до НБУ (30,9%), не виконували вимогу стосовно нарощення розміру статутного капіталу до 120 млн. грн. до початку 2016 р.

За 2011 рік сукупні збитки українських банків скоротилися на 40,8% порівняно з підсумками 2010 року і дорівнювали 7 708,0 млн. грн. Головним «баластом», який стримує українські банки на шляху до прибуткової діяльності, виступають проблемні банки. Найбільш збитковим банком був «Укрсиббанк» (-3 717,3 млн. грн.), найбільш прибутковим – «Приватбанк» (+1 425,8 млн. грн.). За результатами 2011 року відбулось скорочення витрат, пов'язаних з відрахуваннями до резервів (на 22,4% порівняно з результатом за 2010 рік), також зменшилось значення коефіцієнта забезпечення резервами кредитних вкладень, на 0,4 п.п. до 18,2%, що, на думку аналітиків НРА «Рюрік», свідчить про поступове «очищення» кредитно-інвестиційного портфелю банківської системи України від проблемної заборгованості.

За результатами проведеного аналізу кредитних рейтингів банків України, аналітичним департаментом НРА «Рюрік» встановлено, що станом на 01.01.2012 р. лише близько половини банків (53,7% загальної кількості) мали довгострокові кредитні рейтинги позичальників. Незважаючи на можливість отримання додаткових конкурентних переваг, переважна кількість найменших банків (IV група за класифікацією НБУ), не використовує кредитний рейтинг як інструмент підтвердження фінансової репутації позичальника, урізноманітнення джерел та інструментів запозичення, зниження вартості їх обслуговування (лише 35,9% банків IV групи мають довгострокові кредитні рейтинги). Переважна більшість кредитних рейтингів банків України визначена на рівні uaBBB (61,9% загальної кількості).

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку вітчизняної банківської системи, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду банківської системи України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Персіянець Єгор Ігорович, тел. (044) 484-00-53 (ен. 117).

¹Коментар НРА «Рюрік» до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг» №3795-VI від 22.09.2011 р. Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/comments/No.3795_ukr.pdf